

i Købstæderne og paa Landet. Der vil det ikke være muligt at indrette sin Bedrift paa den Maade, som meget store Bedrifter kunne indrette sig, naar det endelig skal være. Ogsaa der maa man fornuftigvis lade Udviklingen gaa sin Gang, og jeg er overbevist om, at der nutildags virkelig ikke er nogen saa overordentlig stor Fare for, at Arbejderstanden, der jo er vel organiseret — og den har min Trohaft Ret i at organisere sig vel — ikke skal lide at faa sine billige og rimelige Fordringer effektuerede ved Hjælp af sine Fagorganisationer. Jeg er overbevist om, at det kan den meget godt.

Hvad saa Børnearbejdet angaar — og det er jo dog egentlig det vigtigste — er jeg i det væsentlige enig med den højtærede Minister. Ja, jeg vil ikke bringe den højtærede Minister i Uenighed med andre ærede Medlemmer, men naar han vil se paa Realiteten af, hvad jeg sagde, vil han se, at jeg i Realiteten var langt mere enig med ham end flere ærede Medlemmer, med hvis Udtalelser den højtærede Minister var saa overordentlig tilfreds. Men jeg har ganske vist hævdet, at det, som jeg betragter som et Brud paa Hovedprincippet i Loven, at man vil tvinge voksne, myndige Mennesker til ikke at maatte udnytte deres Arbejdskraft, som de finde det hensigtsmæssigt for sig selv, er jeg imod. Hvad Børnene angaar, er det en helt anden Sag, Børnene have vi allerede fra gammel Tid af taget under Statens Beskyttelse for deres Uddannelses Skyld, og deraf kan lidt efter lidt følge, at man kommer til at gaa saa vidt som her. Jeg er ikke sikker paa, at vi endnu ere komne saa vidt, at man kan faa gennemført det, den højtærede Minister her vil, men at dette maa være Maalet, indrømmer jeg. Naar vi først have sagt til Familien, til Fædremagten: I have ikke den fulde Ret over Eders Børn, maa vi komme til, hvad der her er foreslaet. Fædremagtens fulde Ret over Børnene er et Standpunkt, man i forskellige Lande meget sent har villet fravige, men det have vi forladt allerede i Aarhundredets Begyndelse. Naar vi dernæst i 1873 have indført en Begyndelse til en Beskyttelse af Børnene for deres egen Skyld, for deres Sundheds Skyld, men først og fremmest for deres Skolegangs Skyld, er der ikke noget at sige til, at man gaar videre. Man er en Gang kommen ind paa denne Vej, og saa kan man gaa videre, og om man gaar frem lidt efter lidt helt ud eller standser paa Halvvejen, er mig i Øjeblikket det samme, men ud over Hensynet til

Børnene, vil jeg for mit Vedkommende ganske vist tilraade, at man ikke gaar.

Jeg tilraader, at man ikke giver den højtærede Minister saa stor Myndighed, som han ønsker, at man ikke tager Myndigheden fra Kvinderne med Hensyn til den Anvendelse af deres Arbejdskraft, som de synes er bedst og fordelagtigst for dem selv, og at man ikke giver sig til at beskytte voksne Mandfolk — dette sidtse allermindst. Vi skulde jo dog leve under nogenlunde fri Forhold og i en nogenlunde fri Stat, men det Regimente, som vil komme ud af denne Lov — man kan efter min Mening sige sig selv, at man efter den vil fortsætte endnu videre — er virkelig saa faderligt, at jeg havde bildt mig ind, vi vare komne ud der over for længe siden.

Indenrigsministeren (Bramsen): Det ærede Medlem, som nu satte sig, udtalte, at han i Virkeligheden havde været langt mere enig med mig, end adskillige af de ærede Talere vare det, og det kan jeg for saa vidt give ham Ret i, men jeg vil dog ogsaa sige til det ærede Medlem, at jeg sætter saa meget mere Pris paa at være i Overensstemmelse med ham, som jeg egentlig betragter det som værende af mindre Vigtighed for Sagen, om jeg er i Overensstemmelse med nogen enkelt af samtlige øvrige Medlemmer. Det ærede Medlem har nemlig altid for mig staaet som en Fremskridtsmand, men jeg har i Dag ikke kunnet genkende det ærede Medlem i hans Udtalelser. Det har jo dog sikkert ikke været det ærede Medlems Ønske at være Reformmand om en Hals, naar han skrev, og naar han udtalte sine Meninger om, ad hvilke Veje vor Politik skulde gaa, og samtidig at modsætte sig Fremskridtet, naar Lejlighed maatte være til at faa en Reform bragt ud i Livet. Jeg har aldrig opfattet det ærede Medlem saaledes, men har ment, at han var saa god som sit Ord. Naar det ærede Medlem nu udtaler, at billige og rimelige Fordringer til Fabrikkers Indretning kunne gennemføres af Fagforeningerne, er jeg fuldstændig af hans Mening, og det er slet ikke heller min Tankegang, at man ved Lovgivningen her skulde komme de voksne, mandlige Arbejdere til Hjælp paa Omraader, hvor de meget vel kunne hjælpe sig selv. Men jeg kan heller ikke se, at en Bestemmelse om, at der ikke blot for de voksne, men ogsaa for Kvinder og unge Mennesker skal være et Sted, hvor de kunne indtage deres Middagsmad, er af den Beskaffenhed, at man